

Advies over de horizontale beleidsplannen Gelijke Kansen en Integratie

Een transversaal beleid voor meer gelijke kansen

Vlaamse Onderwijsraad

Kunstlaan 6 bus 6
BE-1210 Brussel

T +32 2 219 42 99

F +32 2 219 81 18

www.vlor.be
info@vlor.be

Wijs beleid door overleg

Adviesvrager: Liesbeth Homans, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Inburgering, Wonen, Gelijke Kansen en Armoedebestrijding op 30 november 2015

Uitgebracht door de Algemene Raad op 14 januari 2016 met eenparigheid van stemmen

Vorbereiding: werkgroep Gelijke Kansen en Integratie op 17 december 2015 onder voorzitterschap van Mia Douterlungne

Werden geconsulteerd: de commissie Diversiteit en Gelijke Onderwijskansen op 3 december 2015, commissie Buitengewoon Basisonderwijs op 3 december 2015, commissie Buitengewoon Secundair Onderwijs op 3 december 2015, commissie Diversiteit Hoger Onderwijs op 8 december 2015

Dossierbeheerder(s): Patrice Caremans

1 Situering

De ambtelijke commissies Gelijke Kansen en de ambtelijke Commissie Integratiebeleid vroegen op vraag van minister Homans op 30 november 2015 een advies over de voorontwerpen van de horizontale beleidsplannen Gelijke Kansen en Integratiebeleid. De commissies willen het advies van de Vlor gebruiken om hun plannen te verrijken en bij te sturen. Zij zullen het integrale advies toevoegen aan de plannen op het ogenblik dat zij ze voor beslissing overmaken aan de minister.

De beleidsplannen vertalen de doelstellingenkaders zoals die midden 2015 zijn goedgekeurd door de Vlaamse Regering, in concrete acties per beleidsdomein. Bij die acties zitten er die nu al lopen en acties die nog moeten opgestart worden. Over de acties in het beleidsdomein Onderwijs heeft de Vlor al vaak een advies geformuleerd, bijvoorbeeld in het advies over de beleidsnota¹ of in andere specifieke adviezen. De beleidsplannen zullen om de twee jaar geëvalueerd worden.

2 Twee plannen, één advies

De Vlor verkiest om één advies uit te brengen over de twee horizontale beleidsplannen die vandaag voorliggen, omdat:

- De Vlor een geïntegreerde visie op gelijke onderwijskansen hanteert.²
- De splitsing in twee plannen een gevolg is van twee verschillende uitgangspunten:
 - Het beleidsplan Gelijke Kansen gaat uit van de maatschappelijke kwetsbaarheid van bepaalde doelgroepen en stelt daar een actief gelijkekansenbeleid tegenover om die maatschappelijke kwetsbaarheid weg te werken.
 - Het Integratiebeleidsplan benadert zijn doelgroep op een andere manier. Ook al staat in het plan Integratie dat het zich richt op de hele samenleving, toch legt het de verantwoordelijkheid bij de personen met een migratieachtergrond zelf: zij moeten zich integreren in onze maatschappij, alhoewel ook deze groep maatschappelijk bijzonder kwetsbaar is. Maatschappelijke kwetsbaarheid aanpakken voor deze groep betekent echter meer dan integratie en integratie gaat verder dan alleen Nederlands leren.
- Veel actiefiches zitten in beide plannen of hadden er kunnen zitten, of hadden kunnen vertaald worden naar een actie in het andere plan, bijvoorbeeld:
 - monitoring herkomstkloof bij leerkrachten;
 - ontwikkelen STEM-acties gericht op meisjes en jongeren uit gezinnen in een moeilijke sociaal economische situatie en van buitenlandse herkomst;
 - leertrajectbegeleiding voor laaggeschoolde volwassenen, onder meer van buitenlandse herkomst, meer performant maken;
 - ...

¹ Vlaamse Onderwijsraad, Algemene Raad. [Advies over de beleidsnota Onderwijs 2014-2019](#), 27 november 2014.

² Zie punt 3, visie

- Het multipliceren van plannen – Gelijke Kansenplan, Integratieplan, Armoedeplan, Jeugd- en Kinderrechtenbeleidsplan, plan Geletterdheid, conceptnota Samen Tegen Schooluitval³, ... – met weinig dwarsverbanden en afzonderlijke evaluaties, leidt tot een versnipperde aanpak met het risico op leemtes. De specifieke noden van personen die tot de doelgroepen van verschillende plannen behoren, zoals personen met een beperking en met een migratieachtergrond, komen ook niet in beeld.
- Bepaalde doelgroepen niet aan bod komen: leerlingen/studenten uit gezinnen met een lage SES, cursisten met een lage SES en leerlingen/studenten/cursisten met een migratieachtergrond van de derde generatie.

3 Visie

De Vlor blijft pleiten voor een geïntegreerd gelijke onderwijskansenbeleid. Een geïntegreerd gelijke onderwijskansenbeleid biedt alle kinderen, jongeren en volwassenen optimale onderwijskansen. Daarbij moet onderwijs zich voortdurend de vraag stellen welke groepen geen baat hebben bij een algemene aanpak en hoe die aanpak kan veranderen zodat meer kinderen, jongeren en volwassenen maximaal hun mogelijkheden kunnen ontplooiën. Omgaan met diversiteit is inherent aan elke aanpak die iedereen optimale onderwijskansen biedt.

Het uitgangspunt daarbij is maatschappelijke kwetsbaarheid en de wijze waarop de aanpak in onderwijs beter kan inspelen op die maatschappelijke kwetsbaarheid.

De raad blijft op dit punt de doelstellingen van het gelijke onderwijskansendecreet van 2002 onderschrijven:⁴

- 1° realiseren van optimale leer- en ontwikkelingskansen voor alle leerlingen;
- 2° vermijden van uitsluiting, segregatie en discriminatie;
- 3° bevorderen van sociale mix en sociale cohesie.

Het is niet toevallig dat in deze visie de opsomming van doelgroepen ontbreekt. Elke opsomming heeft zijn beperkingen. Zodra bepaalde groepen geen baat (meer) hebben bij die algemene aanpak, zijn zij een doelgroep voor het gelijke onderwijskansenbeleid.

Een geïntegreerde aanpak sluit een doelgroepenbeleid niet uit omdat de ene doelgroep andere noden kan hebben dan de andere doelgroep. *Zo zijn er bijvoorbeeld heel specifieke maatregelen nodig voor kinderen van woonwagenbewoners.*⁵

³ De Vlor heeft over al die plannen ook een afzonderlijk advies gegeven: Vlaamse Onderwijsraad, Algemene Raad. [Advies over het Jeugd- en Kinderrechtenbeleidsplan 2015-2019](#), 25 juni 2015. Vlaamse Onderwijsraad, Algemene Raad. [Advies over het Vlaams Actieplan Armoedebestrijding 2015-2019](#), 23 april 2015. Vlaamse Onderwijsraad, Algemene Raad. [Advies over geletterdheid n.a.v. de publicatie van de PIAAC-resultaten](#), 18 december 2014. Vlaamse Onderwijsraad, Algemene Raad. [Advies over de conceptnota 'Samen tegen Schooluitval'](#), 8 oktober 2015.

⁴ 28 JUNI 2002 - Decreet betreffende gelijke onderwijskansen-I. (BS 14.IX.2002) Hoofdstuk I, Inleidende bepalingen. Artikel I.3 van 1 september 2012.

⁵ Kinderrechtencommissariaat, Kinderen van woonwagenbewoners: kinderrechten op de tocht, 2014, http://www.kinderrechtencommissariaat.be/sites/default/files/bestanden/2014_2015_1_knelpuntennota_kinderen_van_woonwagenbewoners.pdf, geraadpleegd op 22/12/2015.

Werken met doelgroepen maakt het ook gemakkelijker om de resultaten te monitoren, maar meetbaarheid mag niet de norm zijn om een bepaald beleid te voeren.

De nood aan specifieke maatregelen mag een brede kijk op gelijke onderwijskansen niet verhinderen. Tegelijkertijd vraagt effectief beleid oog voor specifieke noden. Daarvoor moeten alle ongelijkheden in kaart gebracht worden. Op dat punt sluit de Vlor zich op dit ogenblik aan bij de opsomming in de wet van 10 mei 2007 ter bestrijding van bepaalde vormen van discriminatie: leeftijd, seksuele geaardheid, burgerlijke staat, geboorte, vermogen, geloof of levensbeschouwing, politieke overtuiging, syndicale overtuiging, taal, huidige of toekomstige gezondheidstoestand, een handicap, een fysieke of genetische eigenschap of sociale afkomst.⁶ Deze opsomming is vollediger dan de opsomming in het Vlaamse gelijkekansendecreet.⁷ Daarin ontbreekt bijvoorbeeld een verwijzing naar sociaal economische status en naar taal. In de opsomming van de wet van 10 mei 2007 staat wel een verwijzing naar 'vermogen' en naar taal.

De Vlor vraagt aan de overheid om de voorliggende transversale beleidsplannen te herwerken tot één transversaal beleidsplan Gelijke Kansen dat vertrekt vanuit één coherente visie op gelijke kansen.

4 Transversaal beleid

4.1 Meerwaarde

Alleen een transversale aanpak gericht op samenwerking kan een antwoord bieden op de complexe uitdagingen van morgen. Inhoudelijke afstemming, overleg en uitwisseling tussen de expertise van de verschillende beleidsdomeinen zal, nog meer dan vandaag, nodig zijn.⁸ Transversaal beleid heeft alleen een meerwaarde als de samenwerking tussen verschillende beleidsdomeinen essentieel is om de beleidsdoelstellingen te realiseren. Een transversaal beleid is per definitie een beleid dat verschillende beleidsdomeinen samen voeren en dat gebaseerd is op intersectioneel of kruispuntdenken. Uitgangspunt daarbij is dat maatschappelijke verschillen in steeds wisselende combinaties voorkomen en verschillende dimensies hebben: sociale, culturele, interpersoonlijke, psychische en biologische.⁹

⁶ 10 MEI 2007 - Wet ter bestrijding van bepaalde vormen van discriminatie (BS 30.V.2007) – gewijzigd bij wet dd. 30 december 2009 (BS 31.XII.2009) en bij wet van 17 augustus 2013 (BS 5.III.2014) Art. 3.

⁷ 10 JULI 2008 - Decreet houdende een kader voor het Vlaamse gelijkekansen- en gelijkebehandelingsbeleid Art. 6. § 2. Het Vlaamse gelijkekansenbeleid onderneemt daarbij prioritair activiteiten die erop gericht zijn gelijke kansen te bewerkstelligen:

1° ongeacht gender, inclusief geslacht, genderidentiteit en genderexpressie;

2° ongeacht seksuele geaardheid;

3° ongeacht handicap of gezondheidstoestand;

4° door de integrale toegankelijkheid te bevorderen van infrastructuur die voor een publiek toegankelijk is;

5° door de integrale toegankelijkheid te bevorderen van informatie die voor een publiek toegankelijk is;

6° ongeacht zogenaamd ras, huidskleur, afkomst, of ethnische of nationale afstamming, geloof of levensbeschouwing;

7° ongeacht leeftijd.

⁸ Vlaamse Onderwijsraad, Algemene Raad. [Advies over de nota 'Visie 2050. Een langetermijnstrategie voor Vlaanderen'](#), 26 november 2015, p. 2.

⁹ Elskens, B., Diversiteit, Reis naar een onbekende bestemming, http://www.socius.be/tiki-download_file.php?fileId=1273, geraadpleegd op 23/12/2015 p. 306.

Het volstaat dus niet bestaand beleid te inventariseren. Dat leidt immers tot versnippering omdat de verschillende beleidsdomeinen zo enkel naar mekaar verwijzen, zonder te gaan samenwerken. Op die manier verdwijnt de brede kijk en blijven de noden van doelgroepen van meerdere beleidsdomeinen buiten het vizier.

Transversaal beleid vereist een specifieke bestuursstructuur, die niet alleen alle partners moet betrekken, maar ook alle beleidsniveaus.¹⁰ Coördinatie tussen verschillende beleidsdomeinen vereist inzet van mensen en middelen.¹¹ Op termijn kan het wel leiden tot meer effectiviteit en efficiëntie.

4.2 Geen echt transversaal beleid

De plannen die hier voorliggen, bevatten in overgrote mate een opsomming van lopend of gepland beleid van de verschillende beleidsdomeinen. Uit dat beleid worden acties geïnventariseerd die kunnen bijdragen tot meer gelijke kansen en een betere integratie van personen met een andere herkomst. Acties waarbij verschillende beleidsdomeinen samenwerken, zijn eerder de uitzondering dan de regel en in beide plannen ontbreken verbanden tussen de acties van de verschillende beleidsdomeinen. De plannen blijven een inventaris van afzonderlijke acties, geconcipeerd vanuit het eigen beleidsdomein.

De keuzes in een transversaal beleidsplan moeten gaan naar een veel beperkter aantal acties dan nu, maar dan wel naar acties die moeten uitgevoerd worden door één of meer beleidsdomeinen samen en die zonder die samenwerking niet mogelijk zijn. Dit principe ontslaat Onderwijs niet om aan te pakken wat het alleen kan aanpakken. Wat een beleidsdomein kan realiseren zonder samen te werken met andere beleidsdomeinen hoort niet thuis in een transversaal beleidsplan. Een transversaal beleidsplan moet niet verantwoord worden wat de afzonderlijke beleidsdomeinen nu al doen, maar moet leiden tot gemeenschappelijke creatie van nieuwe beleidslijnen die twee of meer beleidsdomeinen samen ontwikkelen.

Sommige doelen kan een beleidsdomein niet alleen realiseren, omdat het beleid in de verschillende beleidsdomeinen niet op mekaar afgestemd is. *Zo hanteren Kind en Gezin en Onderwijs andere normen voor gebouwen. Die verschillende normen staan een multifunctioneel gebruik van gebouwen in de weg, terwijl er een groot tekort is aan gebouwen. Die normen beter op mekaar afstemmen, kan bijdragen tot meer gebouwen die bruikbaar zijn voor beide beleidsdomeinen.*

Voor inschrijvingen in het buitengewoon onderwijs gelden dezelfde bepalingen als voor inschrijvingen in het gewoon onderwijs, maar voor inschrijving in de multifunctionele centra (MFC's) gelden andere regels. Een goede actie in het kader van transversaal beleid zou de

¹⁰ Vlaamse Onderwijsraad, Algemene Raad. [Advies over de nota 'Visie 2050. Een langetermijnstrategie voor Vlaanderen'](#), 26 november 2015.

¹¹ Verhoest, K. & De Caluwé, C. (2013). *Een toekomstgericht organisatorisch administratief kader voor het bestuurlijk beleid van de Vlaamse Administratie, Analyse en aanbevelingen, een studie in opdracht van de Vlaamse Adviesraad voor Bestuurszaken*. Geraadpleegd op 17 december 2015, via <http://ebl.vlaanderen.be/publications/documents/52946>, p. 30 env.

afstemming kunnen zijn tussen de bepalingen over inschrijving in onderwijs en de bepalingen over inschrijving in de MFC's.

Andere doelen kunnen dan weer niet gerealiseerd worden omdat het beleid van verschillende beleidsdomeinen niet op mekaar aansluit. Zo ontstond bij de evaluatie van het gebruik van SES-werkingsmiddelen een discussie over de legitimiteit van het gebruik van deze middelen door de scholen voor armoedebestrijding. Armoedebestrijding is inderdaad geen taak voor onderwijs. Maar als uit de analyse van een school blijkt dat zij de onderwijskansen van sommige leerlingen kan verbeteren met tussenkomsten die aanleunen bij armoedebestrijding, dan kan zij daarvoor haar werkingmiddelen aanspreken. In beginsel is armoedebestrijding evenwel een taak van andere actoren, zoals het OCMW. Een goed transversaal beleid zoekt hier naar manieren om de ook die andere actoren uit te rusten om kinderen in armoede te ondersteunen in hun schoolloopbaan. Als dit gebeurt, kan een school haar SES-werkingsmiddelen aanwenden voor waar zij echt voor bedoeld zijn: verbeteren van de onderwijskansen van al haar leerlingen.

4.3 Transversaal beleid via participatie

Als transversaal beleid per definitie beleid is waarbij verschillende beleidsdomeinen samen werken aan de oplossing van een probleem, dan is het logisch dat een transversaal beleidsplan altijd het resultaat moet zijn van overleg tussen verschillende beleidsdomeinen. Door samen nieuwe beleidslijnen te creëren kunnen zij de grenzen van hun eigen beleid overstijgen.

Een gedragen transversaal beleid kan alleen tot stand komen op basis van participatie. De informatieverzameling die aan de basis lag van deze plannen is op een participatieve manier gebeurd. Er werden namelijk focusgroepen geraadpleegd. Het is wel niet duidelijk welke stakeholders betrokken werden. En de stakeholders die wel betrokken werden en die ook deelnamen aan de adviesvoorbereiding op de Vlor, kregen nooit feedback op hun inbreng.

Aan de keuzes van de acties en de selectie van de succesfactoren ging geen participatief proces vooraf. Idealiter zouden de verschillende stakeholders en de doelgroepen ook bij die keuzes moeten betrokken worden. Dat de Vlor nu de kans krijgt om advies te geven over deze plannen vooraleer zij aan de regering worden voorgelegd, is alvast een stap in de goede richting.

5 Kenmerken van goede acties

Elke actie moet kwalitatieve en kwantitatieve succesfactoren, of indicatoren, bevatten en beschrijven hoe zal nagegaan worden of die succesfactoren al dan niet gerealiseerd zijn, hoe de actie zal bijgestuurd worden en wanneer een actie voldoende doeltreffend zal zijn om ze na evaluatie duurzaam en structureel te verankeren. Bij de ontwikkeling van die succesfactoren en indicatoren moeten alle stakeholders betrokken worden.

De voorliggende plannen bevatten geen gegevens over de materiële en personeelsmiddelen die zullen ingezet worden om deze acties te realiseren. Ook op dit punt beperken de plannen zich tot

een verzameling van bestaand beleid. Daarom vreest de Vlor dat het effect van deze plannen op het terrein nauwelijks voelbaar zal zijn.

Wat wel voelbaar zal zijn, zijn de structurele besparingen op onderwijs. Zo worden voor hoger onderwijs de middelen voor het Aanmoedigingsfonds toegevoegd aan de reguliere middelen en wordt op de totaliteit van die reguliere middelen een besparing doorgevoerd. De doelstellingen van het aanmoedigingsfonds blijven wel overeind. Toch bestaat de kans dat de koppeling van de inkanteling van de middelen van het Aanmoedigingsfonds aan een besparing op de totaliteit van de reguliere middelen vooral voelbaar zal zijn bij de begeleiding en ondersteuning van studenten. Dit treft in de eerste plaats studenten die nood hebben aan begeleiding en ondersteuning, vaak studenten uit kansengroepen.

Goede acties worden gekenmerkt door een gelijke doelgerichtheid op de verschillende niveaus. De Vlor vindt het belangrijk dat naast een multiactor-governance ook aandacht besteed wordt aan multilevel-governance dat een écht transversaal beleid mogelijk maakt.¹² Acties die lokaal kunnen uitgevoerd worden, gebeuren beter lokaal. De Vlor ondersteunt hier het subsidiariteitsprincipe: een hoger niveau moet niet uitvoeren, wat een lager niveau kan oplossen. Lokale besturen hebben trouwens meer ervaring met transversaal werken dan de Vlaamse overheid.¹³ Het Vlaams niveau moet zorgen voor regelgeving, instrumenten en middelen die lokale acties ondersteunen. Het lokaal niveau moet voldoende beleidsruimte krijgen om acties uit te voeren die passen in de lokale context van de verschillende betrokken beleidsdomeinen. *Zo werken Onderwijs en Kind en Gezin samen om de participatie van kleuters te bevorderen. Zij zorgen samen voor ondersteuning en instrumenten. Lokaal hebben de lokale overlegplatformen en de gemeenten ook een opdracht op het vlak van kleuterparticipatie. Zij brengen de lokale actoren samen en stemmen hun beleid op mekaar af.*

6 Monitoring en evaluatie

Terecht neemt de overheid zich voor om de uitvoering van de beleidsplannen Gelijke Kansen en Integratiebeleid te monitoren en te evalueren. Het heeft evenwel geen zin om deze plannen afzonderlijk te monitoren en te evalueren, met daarnaast nog eens een evaluatie van de andere transversale beleidsplannen.

De monitoring en de evaluatie moeten een antwoord geven op drie soorten vragen:

- 1 Is gebeurd wat moest gebeuren?
- 2 Hoe is het proces verlopen? Hoe is de afstemming tussen de betrokken beleidsdomeinen en de betrokken beleidsniveaus verlopen? Wat lukt? Wat lukt (nog) niet?
- 3 Zijn de doelstellingen gerealiseerd? Welke doelstellingen zijn niet gerealiseerd? Wat heeft het plan nu betekend voor de problemen die moesten opgelost worden? Wat heeft het betekend voor de specifieke doelgroepen van het plan? Zijn hun kansen nu echt verbeterd?

¹² Vlaamse Onderwijsraad, Algemene Raad. [Advies over de nota 'Visie 2050. Een langetermijnstrategie voor Vlaanderen'](#), 26 november 2015, p. 6.

¹³ Verhoest, K. & De Caluwé, C. (2013). *Een toekomstgericht organisatorisch administratief kader voor het bestuurlijk beleid van de Vlaamse Administratie, Analyse en aanbevelingen, een studie in opdracht van de Vlaams Adviesraad voor Bestuurszaken*. Geraadpleegd op 17 december 2015, via <http://ebl.vlaanderen.be/publications/documents/52946>, p. 24.

Naast kwantitatieve data, horen bij evaluatie en monitoring ook kwalitatieve data over kwalitatieve veranderingen. Bij een kwalitatieve evaluatie horen ook bevragingen van de specifieke doelgroepen. Om te kunnen evalueren, is registratie nodig en moeten definities en databanken op elkaar afgestemd worden. Verschillende databanken moeten ook met mekaar kunnen communiceren.

Het is een goede zaak dat de Vlaamse overheid voor de evaluatie en de monitoring van het horizontaal beleidsplan Integratie zoekt naar een bruikbare operationalisering van het begrip 'vreemde herkomst' die voor alle beleidsdomeinen kan gebruikt worden. Personen van vreemde herkomst zijn voor haar 'personen die legaal en langdurig in België verblijven en die bij hun geboorte niet de Belgische nationaliteit bezaten of van wie minstens een van de ouders bij geboorte niet de Belgische nationaliteit bezat'.

De operationalisering die de overheid hier voorstelt, neemt echter een aantal belangrijke elementen die onderwijsachterstand kunnen verklaren, niet mee. Leerlingen en studenten met een migratieachtergrond van de derde generatie lopen nog meer dan andere leerlingen het risico op onderwijsachterstand. Een bijzondere kwetsbare groep zijn de kinderen van woonwagenbewoners, al worden zij al generaties lang als Belgen geboren. Het opleidingsniveau van de moeder, de thuistaal van het kind en de sociale status van het gezin blijven belangrijke voorspellers voor onderwijskansen. Ook in het hoger onderwijs kan de registratie van studenten met een vreemde herkomst niet beperkt blijven tot de 2de generatie.¹⁴ Voor specifieke monitoring blijft hier de nationaliteit bij geboorte van de grootouders relevant.

7 Transversale acties: enkele suggesties

De Vlor pleit voor transversale beleidsplannen die focussen op acties waarvoor het engagement van twee of meer beleidsdomeinen nodig is.¹⁵ De voorliggende beleidsplannen zijn echter anders opgebouwd. Zij bevatten een inventaris van de acties die de verschillende beleidsdomeinen nemen of plannen op het vlak van integratie of gelijke kansen. Ook voor het beleidsdomein Onderwijs beperken de acties zich grotendeels tot acties die de Vlor al kende en waarover hij bij verschillende gelegenheden al advies uitbracht, bijvoorbeeld over de beleidsnota of over de beleidsbrief. Vandaar dat de Vlor in dit advies geen commentaar levert bij de acties van het beleidsdomein Onderwijs of van andere beleidsdomeinen. Hij doet wel suggesties voor mogelijke acties die beantwoorden aan zijn visie op transversaal beleid. Vertrekkend vanuit een concreet probleem dat Onderwijs niet alleen kan oplossen, suggereert hij acties die Onderwijs samen met andere beleidsdomeinen kan opzetten om dat probleem op te lossen.¹⁶

Deze suggesties zijn geen limitatieve opsomming van mogelijke transversale acties voor meer kansengelijkheid in het onderwijs. Zij schetsen alleen de contouren van mogelijke transversale

¹⁴ Vlaamse Onderwijsraad, Raad Hoger Onderwijs. [Advies over de registratie van kansengroepen in het hoger onderwijs \(actualisering\)](#), 21 april 2015.

¹⁵ Zie punt 4.1, meerwaarde transversaal beleid.

¹⁶ Zie punt 4.1, meerwaarde transversaal beleid.

acties en zijn niet uitgewerkt tot op het operationele niveau. De Vlor gaat er van uit dat de overheid, indien zij acties overneemt, er voor zorgt dat de concrete acties op een participatieve manier tot stand komen en de Vlor de kans krijgt om hierover een advies ten gronde te geven.

7.1 Bevordering van participatie van kansengroepen aan onderwijs

Kinderopvang is een belangrijke succesfactor voor het slagen van de doelstellingen van het inburgerings- en NT2-beleid. Op dit ogenblik loopt er op basis van projectsubsidies een project voor de opvang en integratie van jonge moeders met kinderen waarin de betrokken beleidsdomeinen samenwerken. Als deze samenwerking succesvol blijkt, zou het moeten mogelijk zijn deze samenwerking tussen het beleidsdomein Onderwijs en het beleidsdomein Welzijn, Volksgezondheid en Gezin structureel te verankeren.

Leerlingen en studenten uit economisch zwakke gezinnen hebben, om maximaal baat te hebben bij onderwijs, nood aan materiële ondersteuning via school- en studietoelagen. Om te voorkomen dat de meest kansarme gezinnen hun recht op school- en studietoelagen niet realiseren, omdat zij er simpelweg niet in slagen om een school- en studietoelage aan te vragen, pleit de Vlor al lang voor een automatische toekenning van die school- en studietoelagen. De nieuwe Vlaamse bevoegdheid inzake kinderbijslag biedt hier een opportuniteit om de data waarover het beleidsdomein Welzijn, Volksgezondheid en Gezin beschikt te koppelen aan de data waarover het beleidsdomein Onderwijs beschikt.

We zien dat kleuters en lagere schoolkinderen meer dan vroeger uitgesloten worden. Dit zijn vaak kinderen van alleenstaande moeders. Via het activeringsbeleid krijgen die moeders vaker een job, maar ook minder tijd om met hun kinderen te spenderen, waardoor zij minder betrokkenheid voelen bij de school. Om deze vaststelling te onderbouwen, moet eerst een goede manier gevonden worden om die uitsluitingen in het basisonderwijs te registreren. Het beleidsdomein Onderwijs kan hiervoor samenwerken met het beleidsdomein Werk en Sociale Economie.

Scholen klagen over een gebrek aan ouderbetrokkenheid van ouders uit etnisch-culturele minderheden bij de school van hun kinderen. De zelforganisaties van etnisch-culturele minderheden kunnen de ouderparticipatie van die ouders stimuleren en ondersteunen. Deze zelforganisaties zijn evenwel culturele organisaties die gesubsidieerd worden door het beleidsdomein Cultuur, Jeugd, Sport en Media. Voor de ondersteuning van ouderparticipatie van ouders uit etnisch-culturele minderheden krijgen zij geen middelen. Het beleidsdomein Onderwijs zou daarvoor een samenwerking kunnen opzetten met het beleidsdomein Cultuur, Jeugd, Sport en Media. De ouderkoepelverenigingen vragen om, indien deze actie uitgevoerd wordt, hierbij betrokken te worden. Zij kregen immers in hun nieuwe beheersovereenkomst met de Vlaamse Regering de opdracht om bijzondere aandacht te besteden aan de participatie van personen van buitenlandse herkomst.

Leerlingen uit gezinnen met een lage sociaal economische status blijken minder baat te hebben bij de acties in het kader van STEM. Er is een verband tussen een niet-stereotiep opvoedingsklimaat in de gezinnen en niet-stereotiepe studie- en beroepskeuze. De reclame die vandaag gemaakt wordt voor speelgoed is meer genderspecifiek dan ooit. Het zijn juist de groepen met een lage socio-economische status die daardoor meest beïnvloedbaar zijn. Dit is contraproductief voor alle acties die in verband met STEM en meisjes en techniek en wetenschappen gevoerd worden. Het beleidsdomein Onderwijs zou samen met het

beleidsdomein Werk en Sociale Economie, naast wat zij al samen doen in het beroepenhuis in Gent, samen met het beleidsdomein Economie, Wetenschap en Innovatie een sensibiliseringscampagne kunnen opzetten voor minder genderspecifieke reclame voor speelgoed.

7.2 Inclusief onderwijs

Bij de uitrol van het M-decreet neemt de overheid zich voor een specifiek model uit te werken voor ondersteuning van leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften in het gewoon onderwijs. Onderwijs kan dit echter niet alleen, hierbij zal vanuit het beleidsdomein Welzijn, Volksgezondheid en Gezin gezinsondersteuning en opvang nodig zijn. Daarvoor zal een goede samenwerking nodig zijn tussen het beleidsdomein Onderwijs en het beleidsdomein Welzijn, Volksgezondheid en Gezin.¹⁷

Het M-decreet streeft naar meer inclusie van leerlingen met beperkingen in het gewoon onderwijs. Maar zal dit leiden tot meer tewerkstellingskansen voor leerlingen met een beperking die gedeeltelijke of volledige beroepskwalificatie verwerven in het gewoon onderwijs? Inclusief onderwijs heeft enkel zin als ook gewerkt wordt aan een inclusieve arbeidsmarkt. Hiervoor dient er meer beleid ontwikkeld te worden die de reguliere arbeidsmarkt of ander arbeidsmarkten openstelt voor mensen met een beperking. Om te beginnen zouden het beleidsdomein Onderwijs en het beleidsdomein Werk en Sociale Economie samen de tewerkstellingskansen van jongeren met een beperking die afstuderen in het gewoon onderwijs kunnen monitoren.

7.3 Werk voor afgestudeerden van het buso

De doorstroming van leerlingen uit het buso naar de arbeidsmarkt kan beter. Meer samenwerking tussen de beleidsdomeinen Onderwijs, Welzijn, Volksgezondheid en Gezin en Werk en Sociale Economie zou die doorstroming kunnen verbeteren. Zij moeten samen een beleid ontwikkelen voor een beter aansluiting met de al dan niet reguliere arbeidsmarkt en door onderwijs, welzijns- en tewerkstellingsbeleid voor die groep beter op mekaar af te stemmen. Een eerste actie in dit verband zou kunnen zijn om samen te monitoren welke afgestudeerden uit het buso in een maatwerkbedrijf terecht kunnen en hoeveel van hen bij een reguliere werkgever aan de slag gaan. Vanuit deze monitoring kunnen dan gerichte acties opgezet worden.

Stages kunnen voor buso-leerlingen een goede opstap zijn naar een latere tewerkstelling. Om te kunnen beoordelen of hiervoor inderdaad een transversale actie nodig is, zouden de beleidsdomeinen Onderwijs en Werk en Sociale Economie samen kunnen monitoren wat de gevolgen zijn van de uitbreiding van de stageverplichtingen in het gewoon onderwijs voor de kansen op een stage voor leerlingen van het buitengewoon onderwijs.

¹⁷ Vlaamse Onderwijsraad, Algemene Raad. [Advies over de samenwerking tussen onderwijs en welzijn](#), 26 februari 2015.

7.4 Segregatie in onderwijs

Intuïtief leeft het gevoel dat er een sterke samenhang is tussen segregatie op het vlak van wonen en ruimtelijke ordening en segregatie in de scholen. Om te kunnen beoordelen of hiervoor een transversale actie nodig is, zouden de beleidsdomein Onderwijs en Ruimtelijke Ordening, Woonbeleid en Onroerend Erfgoed samen kunnen monitoren wat de reële effecten zijn van het woonbeleid en de ruimtelijke ordening op de segregatie in onderwijs.

Mia Douterlungne
administrateur-generaal

Harry Martens
voorzitter